

**МАКТАБДА GEOGRAFIYA O'QITISHDA MULTIMEDIALI
TAQDIMOTLARDAN FOYDALANISH**

Farg'ona viloyati Furqat tumani

31-umumiy o'rta ta'lim maktabi

geografiya fani o'qituvchisi

Xamraqulova Dilshoda Mamirjonovna

Farg'ona viloyati Marg'ilon shahar

19- umumiy o'rta ta'lim maktabi

geografiya fani o'qituvchisi

Xamraqulova Gulnoza Mamirovna

Annotatsiya: Ushbu maqola multimediya oddiy texnologiya emas, degan taxminga asoslanib, geografiya va yer fanlari bo'yicha ta'lim uchun multimedyaning o'quv qo'llanilishini tavsiflaydi. Ushbu maqola multimedia dizayni bo'yicha ko'rsatmalarning izchil to'plamiga yo'naltirilgan ta'lim multimedia dizayniga yondashuv haqida bahs yuritadi. Bundan tashqari, bunday loyihalash va baholash bo'yicha ko'rsatmalar kengroq ta'lim va mazmun (geografiya va yer fani) maqsadlari bilan shakllantirilishi kerakligi ta'kidlanadi. Ta'lim resurslarini loyihalash, amalga oshirish va baholashga bunday yondashuv boshqa shunga o'xshash loyihalarga yo'l-yo'riq ko'rsatishi mumkin.

Kalit so'zlar: kartografiya, interaktiv, atmosfera, resurs, innovatsion, proyektor, multimedia.

Аннотация: В этой статье описывается учебное применение мультимедиа для обучения географии и наукам о Земле, исходя из предположения, что мультимедиа — не простая технология. В этой статье приводится аргумент в пользу подхода к образовательному мультимедийному дизайну, который фокусируется на согласованном наборе рекомендаций по мультимедийному дизайну. Далее утверждается, что такие руководящие принципы проектирования и оценки должны формироваться с учетом более широких целей обучения и содержания (география и науки о Земле). Такой подход к разработке, внедрению и оценке образовательных ресурсов может служить ориентиром для других подобных проектов.

Ключевые слова: картография, интерактив, атмосфера, ресурс, инновационный, проектор, мультимедиа.

Abstract: This article describes the educational application of multimedia for teaching geography and earth sciences, based on the assumption that multimedia is not a simple technology. This article discusses an educational multimedia design approach focused on a consistent set of guidelines for multimedia design. In addition, it is emphasized that guidelines for such design and evaluation should be formulated with broader educational and content objectives (geography and geology). Such an approach to the design, implementation, and evaluation of educational resources can guide other similar projects.

Keywords: cartography, interactive, atmosphere, resource, innovation, projector, multimedia.

XXI asrda sinf o'qituvchilari o'qitishda bir nechta aqlli va innovatsion vositalarga ega. Multimedia yondashuvi ushbu asr o'qituvchilari uchun ajoyib vositadir. Endi o'qituvchilar ta'limda bir nechta raqamli vositalardan foydalangan holda o'rganishni oson va qiziqarli qilish imkoniyatiga ega. Ushbu

maqolada geografiya o'qitishdagi ba'zi innovatsion g'oyalar batafsil bayon etilgan.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari geografiya darslarida o'qitish jarayonining sifati muammosini hal qilishga yordam beradi, chunki ular quyidagi muhim ijobiy tomonlarga ega:

- Axborot texnologiyalaridan foydalangan holda to'liq va yangi ma'lumotlarni tez olish imkonini beruvchi axborot samaradorligi;
- Dinamik saqlash - didaktik bazani to'plash va saqlash, ko'rish muammosini hal qilishga yordam beradi. Geografiya darsi o'qituvchi tomonidan geografik xaritalar bilan ta'minlanishi kerak. O'quv jarayoniga multimediya texnologiyalarini joriy etish, o'qituvchi kerakli kartochkani ekranda kerak bo'lganda ko'rsatish va u bilan dars davomida ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi;

Kommunikativniylik - elektron konferensiyalar, loyiha faoliyati, uslubiy birlashmalarda ishtirok etishni tashkil etish imkoniyatini amalga oshiradi.

Multimedia texnologiyalarining yuqoridagi xususiyatlari pedagogik faoliyatda yangi shakllardan foydalanishga olib keladi:

- Elektron darsliklar.
- Taqdimotlar.

Bunday shakllarning o'ziga xos xususiyati shundaki, o'qituvchi darsning sur'atini va sinfga olib kelingan material miqdorini to'g'ri rejalashtirish uchun o'quvchilarning texnik mahorat darajasini hisobga oladi. Kompyuter zamonaviy texnologiyaning eng katta yutug'i bo'lib, u yaqin kelajakda o'qituvchining ajralmas yordamchisiga aylanadi. So'nggi paytlarda pedagogik to'garaklarda axborot texnologiyalarining o'quv jarayonini tashkil etishdagi rolini to'g'ri tushunish shakllana boshladi. Kompyuter texnologiyasi dasturlashtirilgan o'qitish g'oyalarini rivojlantiradi, zamonaviy kompyuterlarning noyob

imkoniyatlari bilan bog'liq bo'lgan mutlaqo yangi, hali o'rganilmagan texnologik o'rganish imkoniyatlarini ochadi.

Geografiya darslarida AKTdan foydalanish bir qator afzalliklarga ega:

vaqtni tejash;

o'quvchilar bilimini ko'p tomonlama va kompleks tekshirish imkoniyati;

o'quv motivatsiyasini oshirish va o'quvchilarning darslarga qiziqishini oshirish;

Geografiya fanida multimedia vositasi

Geografiya o'qitishda zamonaviy o'qituvchilar o'z sinflarida dars rejasini kuchli taqdimot qilish uchun ko'plab imkoniyatlarga ega. Sinfda o'qitish, shuningdek, onlayn o'qitish uchun ko'plab multimedia ta'lim mahsulotlari va takliflari mavjud. O' qituvchilar darsni tushuntirish uchun televizor, kompyuter, proyektor, onlayn o'yinlar yoki har qanday audio video vosita kabi ulardan birini tanlashlari mumkin.

Televizor geografiya fanini o'qitishda qo'l keladi

Ko'pgina mamlakatlarda maktablar uchun televizorlar taqdim etiladi. Televizor -aqli vositadir sinf uchun deyilgan. Talabalar ko'p jihatdan o'rganadilar. O'qituvchilar darsda yaxshi dars berish uchun hujjatli filmlar yoki videofilmlardan foydalanishlari mumkin. So'nggi bir necha yil ichida ushbu dastur ko'plab maktablarda joriy etildi. Sinflarda namoyish qilinadigan tayyor dars rejaları bor edi. Bu ta'limda texnologiya integratsiyasidan foydalanishning namunasi edi. Bu yerda biz XXI asrning zamonaviy sinflarida geografiyani o'qitishdagi ba'zi raqamli vositalarni muhokama qilamiz. Televizor geografiya fanini o'qitishda qo'l keladi. National Geographic Channel turli xil dasturlarni namoyish etadi, ular geografiyadan juda ko'p bilimga ega.

GIF tasvir bilan geografiya o'rganish

GIF tasvirlari ham geografiyani o'qitishda juda samarali vositadir. GIF rasmlari yordamida talabalar qiziqarli va osonroq yo'llar bilan o'rganishlari mumkin. Sinfdagi taqdimotlar uchun turli GIF rasmlarni tayyorlash va to'plash mumkin. Ko'pgina ta'lim veb-saytlari turli xil GIF va multimedia resurslarini taqdim etadi. Bundan o'qituvchilar foydalanishi mumkin. Multimedia vositalari juda qiziqarli va ular yaxshi o'quv muhitini yaratishga yordam beradi. Ular ijodiy muhitni rivojlantirish uchun ham foydalidir.

Xaritalash: xaritalarni raqamli usulda o'rganish

Bu ta'limning muhim maqsadi. XXI asrda o'quvchilar internetga asoslangan bilimlar bilan tanish. O'quvchilar o'z mamlakati va dunyosi haqida ma'lumot berilishi kerak. Geografiya o'quv dasturida darsliklarda ko'plab xaritalar berilgan. Xaritalarni o'rganishda multimedia usulidan qanday foydalanish kerak? Bu oson va qiziqarli. Internetda ko'plab multimedia dasturlari mavjud, masalan kursor yordamida xarita qismlarini birlashtirish. Ko'pgina ta'lim veb-saytlari xaritalarni o'rganish uchun onlayn o'quv o'yinlarini taqdim etadi. Ko'pgina ta'lim veb-saytlari turli xil onlayn multimedia ta'lim va o'qitish resurslarini taqdim etadi. Onlayn ta'lim o'yinlari "Onlayn IT multimedia ta'limi" ning eng yaxshi namunalaridan biridir. Bu o'yinlar o'quvchilar uchun juda foydali. Ko'pgina interaktiv multimediali onlayn o'quv o'yinlari va dars rejalari o'qitish va o'rganishda juda foydali. Endi o'quvchilar Internetdagi multimedia vositalari orqali xaritalar haqida ko'proq ma'lumot olishlari mumkin. Smart sinf o'qituvchilari bunday turdagi mashg'ulotlarni kulgili o'yin sifatida tashkil qilishlari mumkin.

Oflayn xaritalar to'plami: (Maktab xaritalari to'plami)

O'qituvchilar o'z sinflari uchun ko'plab o'quv materiallariga ega. XXI asr o'qituvchilari uchun qanday innovatsion g'oyalar mavjud? O'qituvchilar uchun xaritalarning oflayn albomini tayyorlash aqlli g'oya. Kompyuterning turli

vositalaridan foydalanish innovatsion o'qituvchilar uchun ajoyib g'oyadir. Kompyuterdan o'quv materialini sifatida qanday foydalanasiz?

Kompyuter bilan jihozlangan sinfda o'qituvchi ba'zi innovatsion usullardan foydalanish imkoniyatiga ega. Ta'limda kompyuter va multimedia vositalaridan foydalanishning ko'pgina afzalliklari bor. PowerPoint multimedia ta'limida o'qituvchilar taqdimotlari uchun taniqli vositadir. O'qituvchilar o'z sinflarida multimedia taqdimotlari uchun ko'plab veb-mahsulotlardan foydalanishlari mumkin. Multimediyaga asoslangan mustaqil o'quv materialini innovatsion o'qituvchilar uchun aqlli g'oyadir. Ular o'quvchilarga geografiyani kompyuterda bepul o'rganishlari mumkin. O'qituvchilar o'quvchilarga xaritalarda ko'plab joylarni aniqlashlari uchun sinf ishlarini taqdim etishlari mumkin. Audiovizual chiqish va kiritish qurilmalari yordamida talabalar qiziqarli o'rganishlari mumkin. Darsda multimedia texnologiyalaridan foydalanish o'rniga emas, balki boshqa zamonaviy texnologiyalar bilan bir qatorda joriy etilishi kerak. Ammo shuni unutmangki, faqat o'quvchilar bilimini mashina nazorati maktab uchun mos kelmaydi. O'quvchilar o'quv jarayonida tabiatda hech qanday dastur etkaza olmaydigan kuzatishlar olib boradilar. Ammo katta plus ham bor, masalan, Jahon okeanining tubiga tushish yoki kosmosdan atmosferaning umumiy aylanishini ko'rish, haqiqiy hayotda talabalar mustaqil ravishda kuzatmaydilar. Aynan o'quvchilar mustaqil ravishda kirolmaydigan Yerning tanho burchaklarining kognitiv faoliyatida kompyuter va multimedia texnologiyalari o'quvchi va o'qituvchining ishonchli yordamchisiga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Endryu, S. va D. Tilton. 1993. "Multimedia va gipermedia xaritalar ko'rinishini qanday o'zgartirmoqda". AUTOCARTO 11 materiallari, Minneapolis MN. pp. 348366.
2. DiBiase, D. va J. Krygier. 1994. Penn shtatidagi multimedia. Kartografik istiqbollar 19. bet. 40-42.
3. Ebel, R. 1982. "Ta'lim tadqiqotlarining kelajagi". Ta'lim bo'yicha tadqiqotchi 11:8. pp. 18-19.
4. Flagg, B. 1990. Ta'lim texnologiyalari uchun formativ baholash. Hillsdale NJ: Lourens Erlbaum.
5. Tamojnyaya, E.A. Kompyuter texnologiyalari: foydalanish imkoniyatlari // Maktabda geografiya - M.: "Shkola-press", № 4, 2004 - 64-69 s.